

Motion

1980/81: 142

av Ivar Franzén m. fl.

med anledning av proposition 1980/81: 49 om stöd för åtgärder för att ersätta olja, m. m.

I proposition 1980/81: 49 lägger regeringen förslag om stöd för åtgärder för att ersätta olja.

Sveriges energistruktur karaktäriseras å ena sidan av ett mycket stort oljeberoende och å andra sidan av ett växande elöverskott på grund av den kraftiga utbyggnaden av kärnkraften. Mot denna bakgrund är det mycket viktigt att elöverskottet utnyttjas så effektivt som möjligt för att minska oljeberoendet. Detta måste dock ske så att vi bevarar den energipolitiska handlingsfriheten och inte bygger fast oss i ett elberoende och därmed i kränkningskraftssamhället. Folkomröstningen gav ju klart besked om att kärnkraften successivt skall avvecklas.

En möjlighet att förena dessa syften är att använda elströmmen, som har hög energikvalitet, till att via värmepumpar förädla de stora mängder billig energi med låg kvalitet som finns i naturen och i form av spillvärme. Som exempel på energi av låg kvalitet (låg temperatur) i naturen kan nämnas värmen i luft, havs- och grundvatten samt jorden. Spillvärme förekommer t. ex. i form av renat avloppsvatten och olika typer av industriell spillvärme.

Med hjälp av värmepumpar skulle det med i dag väl känd teknik vara möjligt att ersätta 45–50 TWh med 1/3 elström och 2/3 energi av låg kvalitet. Detta skulle innebära en minskad oljeförbrukning med 4–5 miljoner m³ olja, vilket med dagens oljepriser motsvarar 4–5 miljarder kronor i förbättrad bytesbalans.

Tekniken att förädla energi av låg kvalitet skulle innebära att elöverskottet utnyttjades tre gånger så effektivt jämfört med direktel för uppvärmning. Samtidigt bevaras den energipolitiska handlingsfriheten, eftersom större värmepumpar med mycket god ekonomi även kan drivas med bränsle- eller gasmotor samt ångturbin. Som energikälla kan därför förutom el användas t. ex. torv, flis, metangas, etanol osv. En värmepumpänläggning förbrukar f. ö. bara ca 1/3 så mycket bränsle som om motsvarande värmemängd skulle produceras i en vanlig värmepanna. Det blir därigenom mer rimliga kvantiteter alternativt bränsle som skall till i framtiden.

Skall vi rätt utnyttja värmepumpar måste vi emellertid sänka temperaturerna i våra värmesystem. Gjorda utredningar visar att detta är fullt möjligt.

De lägre drifttemperaturerna ger väsentligt lägre värmeförluster i fjärrvärmens kulvertsystem. Med dagens energipriser betalar detta på sikt hela eller huvuddelen av anpassningskostnaden.

Vid kallare väderlek än några få minusgrader måste emellertid t. v. traditionell eldning komplettera värmeförsörjningen.

En kraftig satsning på en utbyggnad av ett system med värmepumpar skulle ge många nya arbetstillfällen och medföra en teknisk utveckling och ett kunnande som kan bli en spjutspets för svensk exportindustri. En mycket översiktlig bedömning tyder på att tillverkning och installation av det antal värmepumpar som krävs för att ersätta ovannämnda 45–50 TWh kostar i storleksordningen 3 miljarder kronor. Detta motsvarar ca 15 000 årsarbeten. Enligt vår uppfattning bör målsättningen vara att genomföra en sådan satsning som här föreslagits redan under 1980-talet.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

att riksdagen beslutar

1. att som femte grupp i förteckningen över objekt som kan få stöd från oljeersättningsfonden införa anläggningar och förändringar av anläggningar som syftar till att ta till vara och kvalitetsförbättra energi av låg kvalitet.
2. att hemställa att regeringen skyndsamt låter utreda hur befintliga värmesystem bäst och billigast skall anpassas till lägre temperaturer.

Stockholm den 19 november 1980

IVAR FRANZÉN (c)

BIRGITTA HAMBRAEUS (c)

BENGT SJÖNELL (c)

INGEGÄRD OSKARSSON (c)